សិទ្ធិមានសេរីភាព(ឬត្រូវដោះលែង) សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុងពេលវេលាមួយសមរម្យ និងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយគ្មានការពន្យារពេល

ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២២

មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា
Cambodian Center for Human Rights

Sweden
Sverige

People
Change
the World
Diakonia

អំពីមជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា

ចក្ខុវិស័យរបស់ ម.ស.ម.ក គឺចង់ឃើញប្រទេសកម្ពុជាមានសន្តិភាពដែលប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូបអាចទទួលបានសិទ្ធិមនុស្ស មូលដ្ឋានដែលខ្លួនមានពីកំណើត ទទួលបាននីតិរដ្ឋដោយគ្មាននិទណ្ឌភាព ទទួលបានការគោរពស្មើភាពគ្នាដោយគ្មានការរើសអើង ទទួលបានការពង្រឹងភាពអង់អាចក្លាហានដើម្បីចូលរួមយ៉ាងពេញលេញក្នុងដំណើរការលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ព្រមទាំងទទួលបានចំណែកនៃអត្ថប្រយោជន៍ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសដោយនិរន្តរភាពរបស់ប្រទេសកម្ពុជា។ ស្លាកសញ្ញារបស់ ម.ស.ម.ក មានរូបសត្វស្លាបពណ៌ស កំពុងហើរបំបែកចេញពីរង្វង់មូលពណ៌ផ្ទៃមេឃដែលមានន័យថា គឺជាការទាមទារសេរីភាពនៅកម្ពុជា។

គេហទំព័ររបស់សិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា www.sithi.org ទទួលបានពានរង្វាន់ពីមូលនិធិនៃការបង្កើតសារព័ត៌មានថ្មីប្រចាំឆ្នាំ២០១១ ស្ថិតក្នុងប្រភេទសិទ្ធិ និងសេរីភាព និងទទួលពានរង្វាន់ទំនាក់ទំនងសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរសង្គម មកពីមជ្ឈមណ្ឌលសម្រាប់ទំនាក់ទំនង និងផ្លាស់ប្តូរសង្គម នៅសកលវិទ្យាល័យឃ្វីនឡែនទីក្រុងប្រីសប៊ែន (Brisbane) នៃប្រទេសអូស្ត្រាលី។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមអំពី ម.ស.ម.ក សូមចូលទស្សនា គេហទំព័រ www.cchrcambodia.org។

អំពីគម្រោងនៃសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌

មេរៀនស្តីពីសិទ្ធិមានសេរីភាព(ឬត្រូវដោះលែង) សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុងពេលវេលាមួយសមរម្យនិងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយគ្មានការពន្យាពេល គឺជាផ្នែកមួយនៃមេរៀនស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ ដែលបង្កើតឡើងដោយ គម្រោងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌របស់ ម.ស.ម.ក ("គម្រោងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌")។ គម្រោងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ គឺជាគម្រោងដំបូង និងមានតែមួយគត់នៅប្រទេសកម្ពុជា ដែលមានបំណងលើកកម្ពស់ និងការពារសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង។ គម្រោងនេះមានគោលដៅរួមទូទៅក្នុងការបង្កើនអព្យាក្រឹត្យ និងឯករាជ្យនៃប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌របស់ប្រទេសកម្ពុជា ដោយគាំទ្រសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌នៅក្នុងតុលាការកម្ពុជា។ ដើម្បីសម្រេចគោលដៅរួមនេះ គម្រោងមានគោលបំណងពីរគឺ បញ្ជៀបនូវគោលគំនិតនៃសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ក្នុងចំណោមសាធារណជន តាមរយៈលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងបង្កើនការអនុលោមតាមស្តង់ដារនៃការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌នៅក្នុងតុលាការតាមរយៈការសង្កេតការណ៍សវនាការ។

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

ម.ស.ម.ក សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះអង្គការដោយកូនៀ (Diakonia) និងប្រទេសស៊ុយអែតសម្រាប់ការចូលរួមចំណែកដ៏សប្បុរសដែលធ្វើឱ្យមេរៀននេះកើតឡើងបាន។ មាតិកានៃមេរៀននេះ គឺជាការទទួលខុសត្រូវរបស់ ម.ស.ម.ក ហើយមិនបានឆ្លុះបញ្ចាំងពីទស្សនៈរបស់អង្គការ Diakonia និងប្រទេសស៊ុយអែតនោះទេ។

ចម្ងល់ និងមតិចូលរួម

ប្រសិនបើលោកអ្នកមានសំណួរ ឬត្រូវការព័ត៌មានបន្ថែមទាក់ទងនឹងមេរៀននេះ សូមទាក់ទងមកកាន់ ម.ស.ម.ក តាមរយៈអាសយដ្ឋាន៖

ផ្ទះលេខ ៧៩៨ ផ្លូវ៩៩ សង្កាត់បឹងត្របែក ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ទូរស័ព្ទ៖ ៨៥៥ ២៣ ៧២ ៦៩ ០១ (០)

គេហទំព័រ៖ www.cchrcambodia.org។

cc BY NC SA

មាតិកា

I.សិទ្ធិមានសេរីភាព

១.	និយមន័យ 6

២	ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ 7

២.១	ច្បាប់អន្តរជាតិ 7

២.២	ច្បាប់កម្ពុជា 7

៣ .	សារសំខាន់ 8

៤.	ដែនកំណត់ 9

II.សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុងពេលវេលាមួយសមស្រប សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយគ្មានការពន្យារពេល

១.	និយមន័យ 11

២.	ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ 13

២.១	ច្បាប់អន្តរជាតិ 13

២.២	ច្បាប់ជាតិកម្ពុជា 13

៣.	សារសំខាន់ 14

៤.	ដែនកំណត់ 15

សិទ្ធិមានសេរីភាព(ឬត្រូវដោះលែង) សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុងពេលវេលាមួយសមរម្យ និង សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយគ្មានការពន្យារពេល

សិទ្ធិមានសេរីភាព

១. និយមន័យ

សិទ្ធិមានសេរីភាពរបស់បុគ្គលម្នាក់ គឺជាសិទ្ធិមនុស្សយ៉ាងសំខាន់របស់បុគ្គលម្នាក់ៗក្នុងការទទួលបាន**សេរីភាពពីការឃុំខ្លួន**[1] មានន័យថា មិនត្រូវបានដកហូតសេរីភាពក្នុងការដើរហើរតាមអំពើចិត្ត។

ការដកហូតសេរីភាព អាចកើតឡើងនៅក្នុងបរិបទជាច្រើន។ ការដកហូតសេរីភាពក្នុងបរិបទនៃបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌជាទូទៅ រួមមាន **ការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ការជាប់ពន្ធនាគារបន្ទាប់ពីចោទប្រកាន់ ឬការឃុំខ្លួននៅក្នុងផ្ទះ**[2]។ ការដកហូតសេរីភាពនេះ ក៏រួមមាន ការរឹតត្បិតបន្ថែមទៅលើបុគ្គលដែលស្ថិតនៅក្រោមការឃុំខ្លួនរួចហើយ ដូចជា ការបង្ខាំងទុកឱ្យនៅដាច់ពីគេ ឬការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍រឹតត្បិតទៅលើរូបរាងកាយ (ឧ. ខ្នោះដៃ ច្រវ៉ាក់)។

ការដកហូតសេរីភាព សំដៅដល់ការ**មិនមានការឯកភាព**។ បុគ្គលដែលត្រូវបានសង្ស័យ ឬចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ដែលត្រូវបានឃាត់ខ្លួន និងស្ថិតនៅក្នុងការឃាត់ខ្លួន ឬឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នត្រូវបានដកហូតសេរីភាព។ ប៉ុន្តែ បុគ្គលដែលបង្ហាញខ្លួនដោយស្ម័គ្រចិត្តនៅប៉ុស្តិ៍នគរបាល ដើម្បីចូលរួមក្នុងការស៊ើបអង្កេត ហើយដឹងថាពួកគេអាចចាកចេញពេលណាក៏បាន គឺមិនត្រូវបានហូតសេរីភាពរបស់ពួកគេនោះទេ។

ជាវិធានទូទៅ និងដើម្បីការពារសិទ្ធិមានសេរីភាព បុគ្គលដែលត្រូវបានសង្ស័យ ឬចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ មិនគួរត្រូវបានដកហូតសេរីភាពដោយរង់ចាំការជំនុំជម្រះនោះទេ។[3] ប៉ុន្តែ នៅក្នុងកាលៈទេសៈដែលបានរៀបរាប់ជាក់លាក់មួយចំនួន ការឃុំខ្លួនជនសង្ស័យ ឬជនត្រូវចោទប្រកាន់អាចមានលក្ខណៈស្របច្បាប់ *(សូមមើលផ្នែកដែនកំណត់)*។

---

[1] គណៈកម្មការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្ដីពន្យល់ទូទៅលេខ ៣៥- មាត្រា៩៖ សេរីភាពនិងសន្តិសុខរបស់មនុស្ស (CCPR/C/GC/35, ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៤) កថាខណ្ឌ ៣ https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/244/51/PDF/G1424451.pdf?OpenElement ។

[2] ដដែល, កថាខណ្ឌទី៥។

[3] អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ "សៀវភៅណែនាំអំពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ សំណៅលើកទីពីរ" (ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៤)ទំព័រ ៣ https://www.amnesty.org/en/documents/pol30/002/2014/en/ ។

២ ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់

២.១ ច្បាប់អន្តរជាតិ

សិទ្ធិមានសេរីភាព ត្រូវបានការពារយ៉ាងច្បាស់ដោយសេចក្តីប្រកាសជាសាកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ("ស.ស.ស.ម") និងកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ("ក.អ.ស.ព.ន") ដែលដាក់បញ្ចូលដោយផ្ទាល់ទៅក្នុងច្បាប់នៃប្រទេសកម្ពុជាតាមរយៈមាត្រា ៣១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា។

មាត្រា ៣ នៃ ស.ស.ស.ម៖ *"បុគ្គលម្នាក់ៗមានសិទ្ធិរស់រានមានជីវិត សេរីភាព និងសន្តិសុខផ្ទាល់ខ្លួន។"*

មាត្រា ៩ (១) នៃ ក.អ.ស.ព.ន៖ *"១. ជនគ្រប់រូបមានសិទ្ធិមានសេរីភាព និងសន្តិសុខផ្ទាល់ខ្លួន។ គ្មានជនណាម្នាក់ត្រូវចាប់ខ្លួន ឬឃុំខ្លួនតាមអំពើចិត្តបានឡើយ។ គ្មានជនណាម្នាក់ត្រូវបានដកហូតសេរីភាពបានឡើយ លើកលែងតែមានហេតុផល និងស្របតាមនីតិវិធីដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់។ [..........]*

២.២ ច្បាប់កម្ពុជា

រដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា និង**ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា** ("ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ") ក៏ការពារសិទ្ធិមានសេរីភាពផងដែរ។ លើសពីនេះ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌក៏បានចែងអំពីវិធានក្នុងការឃុំខ្លួនបុគ្គលនៅក្នុងបរិបទនៃដំណើរការព្រហ្មទណ្ឌផងដែរ។

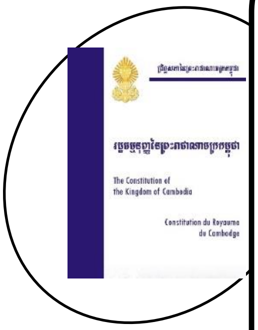

- **មាត្រា ៣២ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ៖** *"ជនគ្រប់រូបមានសិទ្ធិរស់រានមានជីវិត មានសេរីភាព និងមានសន្តិសុខផ្ទាល់ខ្លួន [...]."*
- **មាត្រា ៣៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ៖** "ការចោទប្រកាន់ ការចាប់ខ្លួន ការឃាត់ខ្លួន ឬការឃុំខ្លួនជនណាមួយនឹងអាចធ្វើទៅកើត លុះត្រាតែអនុវត្តត្រឹមត្រូវតាមបញ្ញត្តិច្បាប់។"

- **មាត្រា ២០៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ៖** *"ជាគោលការណ៍ ជនត្រូវចោទត្រូវមានសេរីភាព។ ក្នុងករណីពិសេស ជនត្រូវចោទ អាចត្រូវឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលបានចែងនៅក្នុងផ្នែកនេះ។"*
- **មាត្រា ២០៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ៖** *"ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន អាចអនុវត្តបានតែក្នុងករណីចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម ដែលច្បាប់កំណត់ផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ១ (មួយ) ឆ្នាំ។*

- **មាត្រា ២០៥ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ៖** *"ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន អាចត្រូវបានបង្គាប់កាលណាការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននេះ ចាំបាច់៖*

1. *ដើម្បីបញ្ចប់បទល្មើស ឬបង្ការបទល្មើសកុំឱ្យកើតជាថ្មី។*
2. *ដើម្បីរារាំងកុំឱ្យមានការគាបសង្កត់លើសាក្សី ឬជនរងគ្រោះ ឬដើម្បីរារាំងមានការត្រូវរ៉ូវគ្នា រវាងជនត្រូវចោទ និងអ្នកសមគំនិត*
3. *ដើម្បីរក្សាភស្តុតាង ឬតម្រុយជាសម្ភារ។*
4. *ដើម្បីធានារក្សាជនត្រូវចោទ ទុកជូនតុលាការចាត់ការតាមនីតិវិធី។*
5. *ដើម្បីការពារសន្តិសុខឱ្យជនត្រូវចោទ។*
6. *ដើម្បីធានារក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈកុំឱ្យមានការច្របូកច្របល់ ដែលបណ្តាលមកពីបទល្មើស។"*

៣. សារសំខាន់

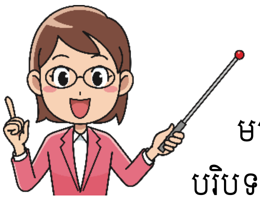

ជាទូទៅសិទ្ធិមានសេរីភាពរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗគឺជាសិទ្ធិដ៏សំខាន់បំផុតទាំងសម្រាប់បុគ្គល និងសង្គមទាំងមូល ដោយសារតែការដកហូតសេរីភាព ជាទម្លាប់បានក្លាយទៅជាមធ្យោបាយសំខាន់ក្នុងការកំណត់ការអនុវត្តសិទ្ធិសេរីភាពរបស់អ្នកដទៃទៀត។ នៅក្នុងបរិបទព្រហ្មទណ្ឌ សិទ្ធិមានសេរីភាពគឺជាសិទ្ធិដ៏សំខាន់ដែលត្រូវការពារ**សិទ្ធិទទួលបានការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោសរបស់ជនត្រូវចោទ** ជាសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ជាមូលដ្ឋានដែលតម្រូវថាគ្មានទោសចំពោះការចោទប្រកាន់លើពួកគេ រហូតទាល់តែពិរុទ្ធភាពត្រូវរកឃើញតាមច្បាប់ និងត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរដោយតុលាការ ដូច្នេះ ពួកគេបន្តទទួលបានសិទ្ធិសេរីភាពដូចជាបុគ្គលផ្សេងទៀតដែរ (*សូមមើលមេរៀនស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោសសម្រាប់ព័ត៌មាន លម្អិត*)។

ដូច្នេះ ការដកហូតសេរីភាពរបស់ជនសង្ស័យ ឬជនត្រូវចោទ អាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិទទួលបានការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោស និងប៉ះពាល់ដល់ការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌។

៤. ដែនកំណត់

សិទ្ធិមានសេរីភាពរបស់បុគ្គលម្នាក់គឺមិន**ដាច់ខាត**នោះទេ។ ច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិអនុញ្ញាតឱ្យមានការដកហូតសេរីភាពរបស់បុគ្គលនៅក្នុងកាលៈទេសៈដែលមានហេតុផលគ្រប់គ្រាន់ តួយ៉ាង **ការអនុវត្តច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ**។[4] ចំណុចនេះមានន័យថាបុគ្គលម្នាក់អាចត្រូវបានឃាត់ខ្លួន និងឃុំខ្លួនក្រោមការចោទប្រកាន់ករណីព្រហ្មទណ្ឌ។ ប៉ុន្តែ ការឃាត់ខ្លួន ឬការឃុំខ្លួនបែបនេះ **មិនមែនធ្វើឡើងតាមអំពើចិត្ត**នោះទេ មានន័យថាការឃុំខ្លួននេះមិនត្រូវមានលក្ខណៈមិនសមស្រប អយុត្តិធម៌ ឬមិនអាចប៉ាន់ស្មានបាន ក៏ដូចជាគ្មានហេតុផល មិនចាំបាច់ ឬគ្មានសមាមាត្រនោះទេ។ ការឃាត់ខ្លួន ឬការឃុំខ្លួនត្រូវតែស្របច្បាប់ មានន័យថា ការឃុំខ្លួននេះត្រូវធ្វើឡើងដោយស្របតាមនីតិវិធី ដែលបានបង្កើតឡើងដោយច្បាប់ និងដោយគោរពទៅតាមនីតិរដ្ឋ។[5] **ការធ្វើតាមអំពើចិត្តគឺមានន័យទូលំទូលាយជាងភាពស្របច្បាប់** នៅក្នុងន័យថា ការឃុំខ្លួនអាចអនុញ្ញាតដោយច្បាប់ជាតិ ប៉ុន្តែ ជាឧទាហរណ៍ អាចជាការធ្វើឡើងតាមអំពើចិត្ត ដោយសារតែការឃុំខ្លួននេះមិនសមស្រប ឬមិនមានមូលហេតុ មិនសមាមាត្រ ឬមិនចាំបាច់[6]។ ដូច្នេះ **ច្បាប់ជាតិ**ដែលអនុញ្ញាតឱ្យមានការឃាត់ខ្លួន និងឃុំខ្លួនលើការចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌត្រូវតែ**អនុលោមទៅតាមសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ**។[7]

ឧទាហរណ៍អំពីការឃាត់ខ្លួន ឬការឃុំខ្លួនខុសច្បាប់ ប៉ុន្តែមិនត្រូវបានកម្រិត រួមមាន៖[8]

- បទល្មើសដែលច្បាប់ជាតិមិនអនុញ្ញាតឱ្យឃាត់ខ្លួន
- ការឃាត់ខ្លួនដោយគ្មានដីកា ប្រសិនបើច្បាប់ជាតិតម្រូវឱ្យមានដីកា
- ការឃាត់ខ្លួនជនណាម្នាក់យូរជាងរយៈពេលអតិបរមាដែលបានអនុញ្ញាតដោយច្បាប់ជាតិ

---

[4] ដូចខាងលើ វាក្យខណ្ឌទី ១០។

[5] ដូចខាងលើ វាក្យខណ្ឌទី ១០។

[6] ដូចខាងលើ វាក្យខណ្ឌទី ១២។

[7] អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ "សៀវភៅណែនាំអំពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ សំណៅលើកទីពីរ" (ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៤) ទំព័រ ៣១ https://www.amnesty.org/en/documents/pol30/002/2014/en/ ។

[8] ដដែល ទំព័រទី ៣៣ និង៣៤។

- ការឃាត់ខ្លួន និងការឃុំខ្លួនដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃការរើសអើង

ឧទាហរណ៍នៃការឃុំខ្លួន និងការឃុំខ្លួនតាមអំពើចិត្ត ប៉ុន្តែមិនត្រូវបានកម្រិត រួមមាន៖[9]

- ការឃាត់ខ្លួន ឬការឃុំខ្លួនដោយមិនមានមូលដ្ឋានច្បាប់
- ការឃាត់ខ្លួន ឬការឃុំខ្លួនដែលអនុញ្ញាតដោយច្បាប់ជាតិ ប៉ុន្តែមិនត្រូវតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិ (ឧ. ច្បាប់បានបំពានលើសិទ្ធិផ្សេងៗដូចជាសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ ប្រមូលផ្តុំ ជាដើម)
- ប្រសិនបើការឃាត់ខ្លួន ឬការឃុំខ្លួនបំពានទៅលើសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌របស់អ្នកជាប់ឃុំ
- ការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ ឬការឃុំខ្លួនដោយសម្ងាត់ណាមួយ

ការឃាត់ខ្លួន ឬការឃុំខ្លួនត្រូវធ្វើឡើងដោយអ្នកដែលមានសិទ្ធិអំណាចផ្លូវច្បាប់ក្នុងការអនុវត្ត ដែលជាអ្នកដែលអាចកំណត់អត្តសញ្ញាណ។[10] ជារួម ការឃុំខ្លួនណាមួយត្រូវតែធ្វើឡើងសម្រាប់តែពេលវេលាដែលចាំបាច់ប៉ុណ្ណោះ (ឧ. **ពេលវេលាមានកំណត់**) ហើយត្រូវ**វាយតម្លៃឡើងវិញតាមកាលកំណត់**ទៅលើភាពចាំបាច់នោះ។[11]

ច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិក៏មានចែងដែរថា ការដកហូតសេរីភាពដែលការឃុំខ្លួនបុគ្គលត្រូវចោទដែលកំពុងរង់ចាំការជំនុំជម្រះ (ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន) **ត្រូវតែជាករណីលើកលែង និង មិនមែនជាទម្លាប់**នោះទេ។ ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នលើបុគ្គលត្រូវចោទ ត្រូវផ្អែកលើ**ការកំណត់របស់បុគ្គលរៀងៗខ្លួន** ដែលថាការឃុំខ្លួននោះសមហេតុផល និងចាំបាច់ ដោយពិចារណាអំពី**កត្តាដែលមានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងច្បាប់** ដូចជា ការបញ្ចៀសនៃការរត់ទៅបរទេស ការធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ភស្តុតាង ឬការប្រព្រឹត្តបទល្មើសម្តងទៀត ដែលរឿងទាំងនេះអាចកើតមានឡើង ប្រសិនបើអនុញ្ញាតឱ្យជនត្រូវចោទមានសេរីភាព។ តុលាការត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការពិនិត្យលើលទ្ធភាពនៃ**ជម្រើសផ្សេងទៀត**ក្រៅពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន មុនពេលធ្វើការសម្រេចចិត្តឃុំខ្លួននៅក្នុងករណីនីមួយៗ រួមមានដូចជាការតម្កល់ប្រាក់ធានាដើម្បីនៅក្រៅឃុំ ការតាមដានទីតាំងរបស់ជនត្រូវចោទដោយខ្សែដៃអេឡិចត្រូនិច ជាដើម ប្រសិនបើជម្រើសផ្សេងទៀតទាំងនេះ នឹងជំនួសឱ្យការឃុំខ្លួនមិនចាំបាច់។ ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នលើជនត្រូវចោទជាអនីតិជន ក៏ត្រូវតែជៀសវាងឱ្យអស់ពីលទ្ធភាពដែរ។[12]

ឧទាហរណ៍ នៅក្នុង**ប្រទេសកម្ពុជា** ច្បាប់ជាតិអនុញ្ញាតឱ្យមានការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នតែក្នុងសំណុំរឿងបទឧក្រិដ្ឋ និងមជ្ឈិម ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្តន្ទាទោសឱ្យជាប់ពន្ធនាគារពីមួយឆ្នាំឡើងទៅ និងហេតុផលចំនួនប្រាំមួយ ដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន។ ច្បាប់នេះក៏បានកំណត់អំពីអាជ្ញាយុកាលយ៉ាងច្បាស់ និងតឹងរឹងសម្រាប់ឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នផងដែរ។ *(សូមមើលផ្នែកក្របខ័ណ្ឌច្បាប់សម្រាប់ព័ត៌មានលម្អិតបន្ថែម)*

---

[9]គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ ៣៥ កថាខណ្ឌទី ១៦-១៨; អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ "សៀវភៅណែនាំអំពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ (ឆ្នាំ២០១៤) ទំព័រ ៣៣-៣៤ ។

[10] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ កថាខណ្ឌទី ២៣។

[11] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ កថាខណ្ឌទី ១២។

[12] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ កថាខណ្ឌទី ៣៨។

អ្នកដែលត្រូវបានដកហូតសេរីភាពតាមរយៈការឃាត់ខ្លួន ឬឃុំខ្លួនត្រូវតែអាច**តវ៉ាបានតាមច្បាប់ពីការដកហូតសិទ្ធិសេរីភាពនេះ នៅចំពោះមុខតុលាការ**។[13] ជនរងគ្រោះពីការឃាត់ខ្លួន ឬឃុំខ្លួនខុសច្បាប់ ឬតាមអំពើចិត្ត ត្រូវតែមាន**សិទ្ធិស្នើសុំទាមទារសំណង**[14] បុគ្គលត្រូវចោទដែលបានឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ត្រូវតែ**ទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុងពេលវេលាមួយសមស្រប ឬត្រូវដោះលែង។** (សូមមើលផ្នែកទី II សម្រាប់ព័ត៌មានលម្អិតបន្ថែម)។

ជាចុងក្រោយ ទោះបីជាមាត្រា ៩ នៃ ក.អ.ស.ព.ន ដែលធានានូវសិទ្ធិមានសេរីភាពមិនស្ថិតនៅក្នុងបញ្ជីដែលមិនអនុញ្ញាតឱ្យមានបដិប្បញ្ញត្តិសិទ្ធិ[15]នៃមាត្រា ៤ (២) នៃ ក.អ.ស.ព.ន (ការដាក់ប្រទេសស្ថិតក្នុងគ្រាអាសន្ន) ហើយអាចជាបដិប្បញ្ញត្តិក្នុងបរិបទនៃប្រទេសស្ថិតក្នុងគ្រាអាសន្ន **ការធានាពីការឃុំខ្លួនតាមអំពើចិត្ត**មានចែងនៅមាត្រា ៩ **មិនអាចបដិប្បញ្ញត្តបានទេ**។ ចំណុចនេះមានន័យថា រដ្ឋមិនអាចធ្វើការឃាត់ខ្លួន ឬឃុំខ្លួនបុគ្គលតាមអំពើចិត្តក្នុងអំឡុងពេលនៃការដាក់ប្រទេសស្ថិតក្នុងគ្រាអាសន្ន។[16]

II. សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុងពេលវេលាមួយសមស្រប សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយគ្មានការពន្យារពេល

១. និយមន័យ

សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុងពេលវេលាមួយសមស្រប (ឬត្រូវដោះលែង) និងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយគ្មានការពន្យារពេលតម្រូវឱ្យមានដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌដែលត្រូវធ្វើឡើងនៅក្នុងរយៈពេលសមស្រប[17]។ ប៉ុន្តែ តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិបានព្រមានថា តម្រូវការអនុវត្តនីតិវិធីរហ័ស មិនអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទ និងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ជាទូទៅឡើយ។

សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុងពេលវេលាមួយសមស្រប (ឬត្រូវដោះលែង) អនុវត្តតែ**ចំពោះបុគ្គលដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទព្រហ្មទណ្ឌ និងត្រូវបានឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នប៉ុណ្ណោះ** បើទោះបីជា**សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយគ្មានការពន្យារពេល**មានវិសាលភាពទូលំទូលាយជាងនេះ។ សិទ្ធិនេះអនុវត្តចំពោះបុគ្គលគ្រប់រូបដែលត្រូវចោទពីបទព្រហ្មទណ្ឌ **មិនថាឃុំខ្លួន ឬអត់នោះទេ**។

---

[13] ដូចខាងលើ កថាខណ្ឌទី ៣៩។

[14] ដូចខាងលើ កថាខណ្ឌទី ៤៩។

[15] សិទ្ធិមិនអាចបដិបញ្ញត្តិ៖ សិទ្ធិដែលមិនអាចអនុញ្ញាតិឱ្យមានការដកហូតដោយរដ្ឋាភិបាលនៅក្នុងកាលៈទេសៈនៃ"រដ្ឋក្នុងគ្រាអាសន្ន ក្រោមមាត្រា៤ នៃ ក.ស.អ.ព.ន។

[16] ដូចខាងលើ កថាខណ្ឌទី ៦៥ និង ៦៨។

[17] អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ "សៀវភៅណែនាំអំពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ (ឆ្នាំ២០១៤) ទំព័រ ១៤៣ ។

សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុងពេលវេលាមួយសមស្រប (ឬត្រូវដោះលែង) អនុវត្តជាក់លាក់ចំពោះ **រយៈពេលឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន** ឧ. ការឃុំខ្លួននៅចន្លោះពេលចាប់ខ្លួន និងការចេញសេចក្តីសម្រេចនៅសាលាដំបូង[18]។ សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយគ្មានការពន្យារពេល **មានវិសាលភាពក្នុងការអនុវត្តយ៉ាងទូលំទូលាយ**។ ការធានានេះអនុវត្ត**ចាប់ពីពេលដែលមានការចោទប្រកាន់ជាផ្លូវការរហូតដល់សេចក្តីសម្រេចជាស្ថាពរបិទផ្លូវតវ៉ា**។ ទាំងដំណាក់កាលសាលាដំបូង និងតុលាការជាន់ខ្ពស់ ត្រូវតែធ្វើឡើងដោយមិនមានការពន្យារពេល។[19]**ពុំមានថេរវេលាកំណត់ជាក់លាក់** ដែលបានកំណត់ថាតើពេលវេលាប៉ុណ្ណាដែលជាពេលវេលាសមស្រប ឬមិនមានការពន្យារពេលនោះទេ។ ភាពសមស្របនៃពេលវេលាក្នុងការនាំយកជនត្រូវចោទដែលត្រូវបានឃុំខ្លួន មកជំនុំជម្រះ ឬការពន្យារពេលណាមួយក្នុងការដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវថ្លឹងកាត់ការវាយតម្លៃ**ទៅតាមករណីនីមួយៗ**ដោយត្រូវធ្វើការពិចារណាទៅលើកាលៈទេសៈនៃសំណុំរឿងនីមួយៗ រួមទាំង **ភាពស្មុគស្មាញ**នៃសំណុំរឿងផងដែរ (ឧ. ចំនួនមនុស្សដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសដែលបានចោទប្រកាន់ ចំនួនបទចោទ ប្រភេទនៃការស៊ើបអង្កេតដែលត្រូវការ ជាដើម[20]) **ការប្រព្រឹត្តរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងអំឡុងពេលដំណើរការនីតិវិធី** (ឧ.ប្រសិនបើជនជាប់ចោទរត់គេចខ្លួន ជាដើម) និង**របៀបដែលអាជ្ញាធរប្រតិបត្តិ និងតុលាការដោះស្រាយសំណុំរឿង**នោះ[21] (ឧ. ការធ្វេសប្រហែលរបស់អាជ្ញាធរបានធ្វើឱ្យយឺតយ៉ាវដល់ដំណើរការស៊ើបអង្កេត ជាដើម[22])។

អាជ្ញាធរក្នុងប្រទេសមានតួនាទីក្នុងការធានាថា ជនជាប់ចោទត្រូវបាននាំយកមកសវនាការទាន់ពេលវេលា។ ចំណុចនេះមានន័យថា ពួកគេត្រូវតែរៀបចំ និងធ្វើយ៉ាងណាផ្តល់ធនធានឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ប្រព័ន្ធច្បាប់[23] ដើម្បីធានាឱ្យមានយុត្តិធម៌ឆាប់រហ័ស។ ប្រសិនបើអាជ្ញាធរមិនបាននាំជនជាប់ចោទដែលកំពុងស្ថិតនៅក្រោមការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នមកកាន់សវនាការនៅក្នុងពេលវេលាសមស្របទេនោះ ពួកគេត្រូវតែដោះលែងជនជាប់ចោទនោះ។

ចំណុចនេះមិនមានន័យថា ការចោទប្រកាន់ត្រូវបានទម្លាក់ចោលនោះទេ ប៉ុន្តែជនជាប់ចោទត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យរង់ចាំសវនាការដោយមានសេរីភាព។ ប្រសិនបើមានការពន្យារពេលនីតិវិធីនៅក្នុងអំឡុងពេលដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ អាជ្ញាធរត្រូវតែធានាថាពួកគេត្រូវបានផ្តល់មូលហេតុសមស្រប។[24]

---

[18] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ ៣២ កថាខណ្ឌទី៣៧

[19] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ, សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ ៣២ ស្តីពីមាត្រា ១៤, CPPR/C/GC/៣២, (ថ្ងៃទី២៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៧) វាក្យខណ្ឌទី ៣៥ https://www.refworld.org/docid/478b2b2f2.html ។

[20] អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ, សៀវភៅណែនាំអំពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ (ឆ្នាំ២០១៤) ទំព័រទី ១៤៥។

[21] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ ៣២ កថាខណ្ឌទី ៣៦; គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ ៣៥ កថាខណ្ឌទី ៣៧ ។

[22] អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ, សៀវភៅណែនាំអំពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ (ឆ្នាំ២០១៤) ទំព័រទី ១៤៦ ។

[23] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ ៣២ កថាខណ្ឌទី ២៧; អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ សៀវភៅណែនាំអំពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ (ឆ្នាំ២០១៤) ទំព័រទី ១៤៤។

[24] អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ សៀវភៅណែនាំអំពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ (ឆ្នាំ២០១៤) ទំព័រ ១៤៣ ។

២. ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់

២.១ ច្បាប់អន្តរជាតិ

សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុងពេលវេលាមួយសមស្រប (ឬត្រូវដោះលែង) សម្រាប់ជនត្រូវចោទ ដែលស្ថិតនៅក្រោមការឃុំខ្លួន និងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយគ្មានការពន្យារពេលសម្រាប់បុគ្គលដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ទាំងអស់ ត្រូវបានធានាយ៉ាងច្បាស់នៅមាត្រា ៩ និង ១៤ នៃ**កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ** ("ក.អ.ស.ព.ន")។

- **មាត្រា ៩ (៣) នៃ ក.អ.ស.ព.ន៖ "បុគ្គលណាដែលបានចាប់ខ្លួន ឬឃុំខ្លួនពីបទព្រហ្មទណ្ឌ** នឹងត្រូវបាននាំខ្លួនទៅចំពោះមុខចៅក្រម ឬអាជ្ញាធរណាមួយផ្សេងទៀត ដែលអនុញ្ញាតដោយច្បាប់ឱ្យបំពេញមុខងារតុលាការ និង **ត្រូវបានជំនុំជម្រះក្នុងរយៈពេលសមស្រប ឬត្រូវដោះលែង។"**

- **មាត្រា ១៤ (៣)(គ) នៃក.អ.ស.ព.ន៖ ក្នុងការសម្រេចសេចក្តី ចោទប្រកាន់ពីបទព្រហ្មទណ្ឌណាមួយ** ប្រឆាំងមកលើខ្លួន ជនគ្រប់រូប មាន**សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយឥតពន្យារពេលយូរហួសហេតុ។"**

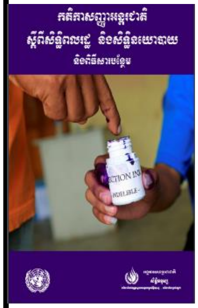

២.២ ច្បាប់ជាតិកម្ពុជា

ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃប្រទេសកម្ពុជា ("ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ") ធានានូវសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុងពេលវេលាមួយសមស្រប ឬត្រូវដោះលែង និងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយគ្មានការពន្យារពេលនៅក្នុងបញ្ញត្តិមួយចំនួន។

- **មាត្រា ២៤៩ នៃ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ៖** *"[...]* សេចក្តីសម្រេចរក្សាទុកជនត្រូវចោទក្នុងឃុំជាបណ្តោះអាសន្ន លែងអាចមានអានុភាពក្នុងរយៈពេលបួនខែ។ ប្រសិនបើជនត្រូវចោទមិនបានចូលទៅបង្ហាញខ្លួននៅក្នុងតុលាការក្នុងរយៈពេលបួនខែនោះទេ ជនត្រូវចោទនេះត្រូវបានដោះលែងដោយស្វ័យប្រវត្តិ *[...]."*
- **មាត្រា ២៨៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ៖** *"[...] ប្រធានសភាស៊ើបសួរ វាប់រងកុំឱ្យនីតិវិធីទាំងឡាយមានការយឺតយ៉ាវដោយមិនសមហេតុផលក្នុងការអនុវត្តនីតិវិធី [...].។*

- **មាត្រា ៣០៥ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ៖** *"[...] យោងតាមមាត្រា ២៤៩ [...] នៃក្រមនេះ សេចក្តីសម្រេចរក្សាទុកខ្លួនជនជាប់ចោទនៅក្នុងឃុំបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវអស់សុពលភាព នៅពេលផុតថិរវេលាបួនខែ។ ប្រសិនបើជនជាប់ចោទមិនត្រូវបានឱ្យចូលទៅបង្ហាញខ្លួន នៅមុខតុលាការក្នុងរយៈពេលនេះទេ ជនជាប់ចោទ ត្រូវតែបានដោះលែងឱ្យមាន សេរីភាពដោយឯកឯង។ សាលក្រមលើអង្គសេចក្តីត្រូវធ្វើឡើងនៅក្នុងរយៈពេលសម ហេតុផល។*
- **មាត្រា ៣៨៧ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ៖** *"[...] សាលាឧទ្ធរណ៍ ត្រូវសម្រេចនៅក្នុងរយៈ ពេលសមស្រប។ ក្នុងករណីប្តឹងឧទ្ធរណ៍អំពីសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការជាន់ដំបូង ស្តី ពីការឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទ សាលាឧទ្ធរណ៍ត្រូវសម្រេចក្នុងរយៈពេលដ៏ខ្លីបំផុត និងយ៉ាង យូរបំផុតក្នុងរយៈពេល ១៥ ថ្ងៃ គិតពីថ្ងៃទទួលសំណុំរឿង។"*
- **មាត្រា ៤៣៨ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ៖** *"តុលាការកំពូល ត្រូវសម្រេចក្នុងរយៈពេលយ៉ាង យូរប្រាំមួយខែ គិតពីពេលទទួលសំណុំរឿង លែកលែងតែមានកាលៈទេសៈដែលមិន អាចជំនះបាន។"*

៣. សារសំខាន់

សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុងពេលវេលាមួយសមស្រប (ឬត្រូវដោះលែង) និង សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយគ្មានការពន្យារពេលអាចជួយ**ការពារសិទ្ធិទទួលបានការ ជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ជាមូលដ្ឋាន** បាន។ សិទ្ធិទាំងពីរនេះមានសារសំខាន់ណាស់ក្នុងការ រក្សា**សិទ្ធិមានសេរីភាព** និង**ការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោស** ដោយសារតែសិទ្ធិនេះ បញ្ចៀសនូវការឃុំខ្លួនប ណ្តោះអាសន្នរយៈពេលយូរហួសហេតុពេក ហើយការឃុំខ្លួនបុគ្គលរយៈពេលយូរជាងភាពចាំបាច់នៅក្នុងដំណើរ ការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ (*សូមមើលមេរៀនស្តីពីសិទ្ធិមានសេរីភាព និងសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោសសម្រាប់ ព័ត៌មានលម្អិតបន្ថែម*)។

សិទ្ធិទាំងពីរនេះជួយឱ្យ**ដំណើរការផ្តល់យុត្តិធម៌មានភាពរហ័ស** ដែលជាគំនិតដ៏សំខាន់នៃ**ការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌**[25] ដោយសារតែដំណើរការយុត្តិធម៌រហ័សគឺចៀសវាងការឃុំខ្លួនបុគ្គលក្នុងរយៈពេលយូរពេក ក្នុងស្ថានភាពមិនច្បាស់លាស់អំពីជោគវាសនារបស់ពួកគេ[26] និងស្នាមប្រឡូសផ្លូវចិត្តពាក់ព័ន្ធនឹងការចោទប្រកាន់មកលើពួកគេ។[27] ដំណើរការយុត្តិធម៌រហ័ស ដែលមានការធានាដោយសិទ្ធិទាំងពីរនេះ ធានាថា**ផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌គឺត្រូវបានផ្តល់ជូន**។[28] ការពន្យារពេលអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់គុណភាព ឬអត្ថិភាពនៃភស្តុតាង (ឧ. ការបាត់ ការខូចគុណភាព ឬការបំផ្លាញភស្តុតាង) ការផ្តល់សក្ខីកម្មរបស់សាក្សី ឬអត្ថិភាពរបស់ពួកគេ (ឧ. ពួកគាត់អាចភ្លេចហេតុការណ៍) ដូច្នេះ បង្កើនឱកាសក្នុងការកាត់ក្តីដោយភាន់ច្រឡំ ឬការកាត់ទោសខុស។[29] ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី តុល្យភាពត្រូវតែនៅចន្លោះរវាងភាពចាំបាច់នៃដំណើរការយុត្តិធម៌រហ័ស និងការគោរពសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ផ្សេងទៀត ដូចជា សិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការទទួលបានពេលវេលា (និងមធ្យោបាយ) គ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីរៀបចំការការពារក្តី។ *(សូមមើលមេរៀនស្តីពីសិទ្ធិមានពេលវេលា និងមធ្យោបាយគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីរៀបចំការពារក្តីសម្រាប់ព័ត៌មានលម្អិតបន្ថែម)*។

ដូច្នេះ ការបំពានសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុងពេលវេលាមួយសមស្រប (ឬត្រូវដោះលែង) និងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយគ្មានការពន្យារពេលប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងប៉ះពាល់ដល់ការគ្រប់គ្រងយុត្តិធម៌ដ៏សមស្រប។

៤. ដែនកំណត់[30]

សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុងពេលវេលាមួយសមស្រប (ឬត្រូវដោះលែង) និងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយគ្មានការពន្យារពេល**មិនហាមឃាត់ចំពោះការពន្យារពេលនៃដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ**នោះទេ។ ការពន្យារពេលមួយចំនួនអាចមានហេតុផលថា ដោយសារតែភាពស្មុគស្មាញនៃសំណុំរឿង ឬការប្រព្រឹត្តរបស់ជនជាប់ចោទ។ ប៉ុន្តែ ការពន្យារពេលដែលបង្កឡើងដោយការស្ទះដំណើរការនីតិវិធីតុលាការ ខ្វះខាតធនធានមនុស្ស (ឧ. កង្វះចៅក្រម)[31] ឬការធ្វេសប្រហែសរបស់អាជ្ញាធរ មិនអាចទទួលយកបានជាមូលហេតុចំពោះការពន្យារពេលដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបាននោះទេ។

--------ចប់-------

[25] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ ៣២ កថាខណ្ឌទី ២៧។

[26] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ, សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ ៣២ កថាខណ្ឌទី ៣៥។

[27] អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ សៀវភៅណែនាំអំពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ (ឆ្នាំ២០១៤) ទំព័រទី ១៤៤, ។

[28] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ, សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ កថាខណ្ឌទី ៣៥។

[29] អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ សៀវភៅណែនាំអំពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ (ឆ្នាំ២០១៤) ទំព័រទី ១៤៤។

[30] អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ សៀវភៅណែនាំអំពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ (ឆ្នាំ២០១៤) ទំព័រទី ១៤៥-១៤៦។

[31] ដូចខាងលើ, ទំព័រទី ១៤៤។